

Učiteljski Tovariš.

Glasilo avstrijskega jugoslovanskega učiteljstva.

Vsebina: Vspored XIII. glavne skupščine. — Na Bled! — Iz mojega potovanja. — Ljudstvu izobrazbe! — Učiteljski pravnik. — Dopisi. — Društveni vestnik. — Književnost in umetnost. — Vestnik.

Zaveza avstr. jugoslovanskih učiteljskih društev.

Vspored

XIII. glavne skupščine

Zaveze avstr. jugoslov. učiteljskih društev

dne 25., 26. in 27. maja 1901. leta na Bledu.

I. V soboto, dne 25. maja.

- Ob 3. uri popoldne: Seja upravnega odbora v šoli.

Vspored:

- Poročilo o delovanju vodstva Zaveze;
 - določitev poročila za delegacije;
 - predlogi in nasveti.
- Ob 8. uri zvečer: Zborovanje delegacij pri Valtriniju.

Vspored:

- Predsednik otvori zborovanje;
- poročilo blagajnikovo o delovanju Zaveze in Zavez. društev;
- poročilo računskih pregledovalcev za upravo l. 1899/1900. (§ 15. pos. r.);
- blagajniško poročilo;
- volitev treh pregledovalcev računov (§ 15. pos. r.);
- določitev letnih doneskov Zavezinih članov (§ 7. lit. a Zav. pr.);
- volitev vodstva in uprav. odbora Zaveze (§ 11. in 12. Z. pr.);
- določitev vsporeda za glavno zborovanje (§ 24. Zav. pr.);
- določitev časa prih. XIV. glavni skupščini Zaveze (§ 22. Z. pr.);
- predlogi in nasveti.

Po zborovanju delegacij bo prijateljski sestanek v gostilni pri gosp. Peternelu, županu blejskem.

II. V nedeljo, dne 26. maja.

- Ob 1/2 7. uri zjutraj sestanek pri Petranu.
- Ob 9. uri dopoldne:

Glavno zborovanje

po vsporedu, ki ga določi delegacije, pri Valtriniju.

- Takoj po glavnem zborovanju bo izvanredni občni zbor »Jubilejnega društva Samopomoč«.

Dnevni red:

- Predsednikov nagovor;
 - premembra pravil po sklepu lanskega občnega zbora.
- Ob 2. uri popoldne: Banket v Luisenbadu. Po banketu vožnja po jezeru in izlet na blejski grad.
 - Ob 8. uri zvečer: Zabavni večer pri Valtriniju. (Vabilo in vspored se natisne posebe.)

III. V ponedeljek, dne 27. maja.

Ob 10. uri dopoldne izlet v Vintgar.

Za glavno zborovanje so zglašene te-le razprave:

- Dosedanje smeri in bodoča naloga slovenskega jezikovnega pouka. Zglasila »Slovenska šolska Matiča«. Poroča gosp. prof. dr. Fran Ilešič.
- Učitelj pospešuj domačo in narodovo vzgojo. Zglasilo »Pedagoško društvo v Krškem«. Poročevalec gosp. ravnatelj Ivan Lapajne. Stavi bo sledeče resolucije:

- Slovensko in istrsko-hrvatsko učiteljstvo ustanovi in vzdržuj list za domačo in narodno vzgojo.
- Slovensko in istrsko-hrvatsko učiteljstvo se posvetuj o vpeljavi voditeljskih konferenc.

- Novi poti k umetniški vzgoji mladine.

Stavki:

- Naša izomika je odvisna preveč od knjig.
- Narava in izkušnja sta najboljši učiteljici.
- Mladina se preveč »poučuje«.
- Ljubezen do narave, gojenje čutil, vzgojitev roke in očesa.

- Potreba in korist rokotvornega pouka za dečke v šolski dobi.

Stavki:

- Vesetje do delavnosti.
- V mladosti je treba začeti za poznejše življenje.

Oboje zglasilo »Učiteljsko društvo za ormoški okraj«.

Poročevalec gosp. nadučitelj Ant. Porekar.

Vodstvo Zaveze.

Na Bled!

II.

Vsako leto se ponudi avstrijskemu jugoslovanskemu učiteljstvu, združenemu v »Zavezi«, enkrat prilika, da se sestane ta velika družina k resnemu posvetovanju in k prijateljskim pomenkom. Vse naše razmere so take, da nam to ni večkrat mogoče, dasi bi bilo to dobro in koristno. Prvič smo raztreseni po velikem avstrijskem slovanskem jugu, drugič nam zabranjuje večkratne skupne sestanke služba in čas in tretjič igrajo pri tem veliko in važno ulogo naše škandalozne gmotne razmere, ki zahtevajo, da človek vsak krajcar trikrat prej preobrne, preden ga enkrat izda.

Vse to nam je dobro znano. Zato nas pa navdaja neopisno veselje vselej takrat, kadar se sestanemo k zborovanju »Zaveze«, saj se gledamo in pozdravljamo v mnogobrojnem številu, pustivši v nemar vse ovire in težkoče, prešinjeni s stanovsko zavednostjo in z zdravim ponosom na svoj vzvišeni stan.

Kdor ve, v kakih razmerah živi avstrijsko učiteljstvo sploh in avstrijsko jugoslovansko učiteljstvo posebe, kdor ve, da so te razmere vse drugače, nego da bi mogle pospeševati naša prizadevanja, ki streme za tem, da dvignemo ugled šolstva in učiteljstva tudi na zunaj, da popravimo v kratkih letih to, kar je nad nami in našim šolstvom zagrešila v teku dolgih let prejšnja, vsakemu napredku protivna šolska uprava, ta mora biti z nami vred vesel in ponosen, če se spomni zborovanj »Zaveze«, kakršna so bila l. 1898. v Ljubljani, l. 1899. v Gorici in l. 1900 v Mariboru.

Dvomimo, da bi vzmogel kak drugi stan kaj sličnega. V nas živi in deluje velika moralična moč, ki nas dviga nad lastne skrbi in nam daje poročstvo, da ne bomo izginiti v valovih težkega obstanka. Tu nam prihajajo na misel besede znamenitega pedagoga Diesterwega: »Wer über drückende Sorge um Kleidung, Nahrung und Obdach für sich und die Seinigen nicht erhaben ist, der geht fast unausbleiblich in den Sorgen für dieses Leben zu Grunde.«

Iz mojega potovanja.

(Poročal pri zabavnem večeru »Ljubljanskega učiteljskega društva«
Fr. Črnagoj, nadučitelj na Barju.)

(Dalje.)

Ker ima denarja za vino ali pivo premalo, krene jo tja, kjer tudi za groš dobi, česar njegovo srce poželi. Mož, ki mu gre že prva merica v lase, postane zgovoren in mu gre beseda lažje iz ust — — pa poprosi krčmarja, da mu da tudi še kaj na kredo. Krede je pa že za vinar mnogo, kaj čuda, da krčmar ni trd — — pa piše in piše — — dolg pa rase.

Kar je bolj revnih Barjanov-mohamedanov, se izseljajo v novejšem času tudi že v Ameriko. Nekateri trde, da se selijo zato, ker ne dobe v svojej domovini ničesar več na kredo, drugi pa, da si gredo v Ameriko mošeje iskat.

Nedavno je bil namreč počil glas, da se sezida v sredi Barja revnim muslimanom krasna mošeja — — zdaj pa govore, da so to zidanje važni projekti nekega mogočnega šejka izpodrinili. O zidanji ne govori nihče več.

Živa resnica je, da je prešinjeno avstrijsko jugoslovansko učiteljstvo z večnimi ideali, ki so kot solnce, ki zatone za gorami, ko pride večer, a ki nam zasije v tem čistejši luči, ko vstane jutro. Tiste moreče skrbi, ki nas hočejo ubiti, tisti naši zakleti sovražniki, ki javno in zahrbtno rujejo proti naši časti in našemu poštenju, ki ne priznavajo uspehov nove šole ter lažejo o nas in našem delovanju, vsi ti nas ne bodo odvrnili s pota, na katerega smo krenili, da dovedemo svoj narod do večje izobrazbe, pa da tudi sami sebi priborimo to, kar nam sodi po zakonu in pravičnosti.

Kadarkoli mi upade moč, pritiskana k tlom z železno roko krute sedanjosti, mi vselej zlete misli k sosednjemu tovarišu, ki ga obkrožajo enake žalostne razmere, ki pa išče tešila v delu in razvedrila med mladino, katero vzgaja, in ki mu gledajo oči v čase, ko bo podlegel sovražnik šole in ko bo našemu stanu vstal zasluženi dan plačila. Takrat pa vzraste v meni nova moč, zakaj dušo mi prešine misel, da ne živi učitelj samo sebi, temveč da mu je treba mnogo več delati za druge. Tako se naslanjamo drug na drugega. Podpore iščemo drug pri drugem. Vsi se čutimo kot eno veliko, močno telo, na katerem ne sme odnehati niti eden člen, da se ne sesede in ne omaga, preden mu je dovršena naloga.

Kako dolgo more še vse to trajati, tega nam ni moči povedati, a tako dolgo gotovo, dokler bo naše učiteljstvo naprednega mišljenja, zakaj človek, ki je naprednega mišljenja, gleda daleč, gleda naprej, gre s časom, a ne pusti, da beži čas in pušča njega v ozadju. Tisti greši neodpustno nad seboj in svojim stanom, kdor zapade nazadnjaštvu, kdor se zadovolji s tem, kar mu je priskoparila doba mračnjaštva, kdor pusti, da ga vodijo oni, ki jih je zgodovina označila kot nasprotnike napredka, in kdor je prodal svobodo njenim sovražnikom.

Naša »Zaveza« je združenje naprednega učiteljstva. Veliko nalogo si je stavila »Zaveza«. A ker je naloga velika, je jasno, da ne more vsega izvršiti mahoma, sicer bi bilo vse polovičarsko in od danes do jutri. Delovanje »Zavezino« je premišljeno in vztrajno, zato je plodonosno

O čem se žive Barjani, prašate? — — O marsičem. Dejal sem že, da je barjanska voda jako tečna; uživajo pa tudi poljske pridelke, ki jih kuhajo kakor mi; tudi jim klobase bolje diše kakor krompir.

V tistih dneh pa, ko sem jaz prvokrat potoval po Barji, je pa bil Barjanom glavni živež nek korenitji surrogat, z imenom šoto, katero so pridelovali v celih plantazah in ki je jako dobro uspevala. Ne ravno, da bi jo bili jedli z jesihom in oljem, četudi se pripoveduje, da je hribovec s slamo zadovoljen, Barjan pa s šoto nabasan — ne, ne — ampak prodajali so jo sosednim Ljubljančanom, ki so jo kupovali tako pod nič, da so se kar v pest smejali.

Kakor nekdanj brezskrbni Indijanci Špancev zlato, tako so metali Barjani Ljubljančanom šoto v naročje. Sedaj pa, ko so prvi šoto razprodali, drugi pa šoto požgali, sedaj šele se je nakrat spoznala nje prava vrednost, ko se napravljajo iz nje najfinejše preproge in se tko najtrpežnejše tkanine ter se žge iz nje najboljši špirit — — sedaj si pulijo Barjani lase. Mar bi bili pili špirit domačega izdelka!

in bo še plodonosnejše. Saj ne sme učitelj misliti le na svojo korist. Kolikor je zdravega egoizma, tega ne smemo zanemarjati. Dobro moramo pomniti besede Curtman-
no ve. »Soviel ist gewiss, dass ein Lehrer nicht freudig wirken und keine bleibenden Eindrücke auf das Gemüt seiner Zöglinge machen kann, wenn er von häuslicher Not bedrängt, seine besten Kräfte von Nahrungssorgen verzehrt sieht, wenn ihm alle Förderungsmittel der Ausbildung, alle Aufmunterung zum Weiterstreben fehlen. Wie kann ein Mann Liebe zum Lernen einflößen, welcher selbst keine besitzt? Wie kann er zur Fortbildung aufmuntern, wenn er selbst sich nicht fortbilden kann und mag?«

Vse to je treba dobro pomniti ne toliko nam samim, ampak mnogo bolj tistim, ki vladajo in ki imajo na vesti naše razmere. Ali vkljub temu, da bi nam lahko absorbirala skrb za obstanek vse moči, nismo učitelji še doslej omagali v težkem in odgovornem izvrševanju svojih dolžnosti. To je dejstvo, ki je vredno občudovanja! To dejstvo jasno izpričuje, da gledamo v bodočnost, pa mislimo in delujemo za tiste, ki pridejo za nami, da bo njim delovanje lažje in da bodo vse svoje moči lahko posvečevali zgolj napredku šolstva.

Zatorej ne zahtevamo nič preveč, ako zahtevamo podpore svojemu delovanju od tistih, ki nas razumejo, ki so dobre volje in ki hočejo našemu ljudstvu blažjih časov. Ne moremo in ne smemo tajiti, da nimamo pri nas takih ljudi. Saj smo videli doslej pri zborovanju »Zaveze« vsako leto mnogo posvetnega razumništva, ki pazno motri gibanje učiteljstva, in preverjeni smo, da ne bomo tudi letos na Bledu brez njega. Vsi faktorji, ki hočejo povesti svoj narod do lepše bodočnosti, se morajo podpirati vedno in povsod. Učiteljstvo hodi v prvih vrstah med delavci na polju narodne prosvete, zatorej je treba učiteljstvu največ podpore — ne podpore v lepih besedah, temveč podpore v dejanjih. Vse dose-danje delovanje učiteljstva, ki je združeno v »Zavezi«, je jasna priča, da se zaveda svoje važnosti in svojih dolžnosti, da ni njegovega delovanja primerjati s plačilom, ki ga prejema zanje, in da ne zanemari tiste naloge, ki je ima v prvi vrsti izvrševati šola: blažiti in vzgajati narod!

Barjani bi se živili tudi radi s sadjem — — pa je smola — — tega pa ni! Vse širno Barje zmore komaj par sto sadnih dreves, ko bi jih moralo stati na tisoče.

»Pa — vsaj na Barji sadje ne rase in ne rodi«, govori tisti, ki nima sredstev, da bi si nabavil dreves ali je pa prezanikeren, da bi se potrudil in napravil poskus, in »čemu bi pa sadil drevje, ko mi sadje, predno dozori, pobero podnevi mali paglavci, ponoči pa odrasli fantini«, govori tisti, ki ima par dreves pa isti sadje le redkokedaj sam okuša.

Zanemarjeno in neoskrbovano drevje pač nikjer ne uspeva, in kako naj bi na Barji! Drevje, slabo izbrano, nepravilno sajeno in nikdar streženo, mora izmreti — — četudi na Barji ne izmre tako hitro!

Videl sem na raznih trdinskih tleh še vse drugače krivenčasto drevje, kakor pa na Barji. Drevje na Barji je brez mahu, rastno in bujno, če se mu le malce pomore.

Tudi glede rodovitosti se mnogo izboljša, ko se po temeljitih izkušnjah izbere prave sadne vrste in — —

Da se torej vidimo v mnogobrojnem številu letos o Binkoštih na Bledu! Časi, ki vise nad nami, so resni. Tega se zavedamo popolnoma, zatorej nam je treba z resnim preudarkom snovati načrte za bodoče dni, če hočemo, da nam v skupnem delu zasvetijo boljši časi. Vse žrtve, ki smo jih že doprinesli v korist svojega stanu, so kot seme, ki je padlo v plodno zemljo. Delajmo in delajmo še naprej, da pride tudi tisti dan, ko bo to seme vzkliklo in zagnalo ponosno rast! In z letošnjo glavno skupščino bomo zopet dospeli za korak bliže svojim smotrom. Zatorej pa kliče naš list tudi danes tako kakor je že zadnjič! Pohitimo na Bled, da si prijateljski stisnemo roke, da si povemo to, kar nas teži, da preživimo nekaj veselih trenutkov in da se okrepimo za bodočnost!

Ljudstvu izobrazbe!

II.

V 11. št. »Učit. Tovariša« smo podali nekaj načrt, po katerem se ravnaj slovensko učiteljstvo, da dosežemo v slovenskem ljudstvu višjo izobrazbo. V naslednjem pa hočemo podati nekaj pregled, — sestavljen je ta pregled na podlagi raznih letnih poročil in časniških člankov, kako se razvija ljudska izobrazba na Nemškem s posebnim ozirom na javne knjižnice.

Nemški državi se mora pač dati javno priznanje, da stremi z vso močjo po tem, dati ljudstvu čim večjo izobrazbo, ker podpira vsa mogoča v to svrhu spadajoča stremjenja ne le z besedo, temveč še bolj materijelno.

Mnogim činiteljem seveda to prizadevanje nikakor ni po volji, posebno onim ne, ki trde v enomer, da kmet je tem bolj srečen (?), čim neumnejši je, a njih trud je večinoma zastoj. Pravi trn v očeh je postal tem faktorjem oni ukaz pruskega naučnega ministrstva z dne 18. junija 1899, ki obsega jako važne migljaje ustanovnikom raznih ljudskih knjižnic in sličnih podjetij. Ukaz oziroma odredba toplo priporoča državnim organom, da podpirajo kolikor mogoče ne le z besedo, temveč še bolj z dejanjem snovanje takih podjetij (a pri nas?); dalje priporoča ta odredba, da nai se daje ljudstvu kolikor mo-

ko se izvrše osuševalna dela, ki so projektovana za bližnjo prihodnost.

Takrat pa bodo vzrasli krasni vrtovi na rodovitih barjanskih tleh ter bodo gmotno in moralno blagodejno vplivali na Barjana in njegovega gospoda — Ljubljana. Barjan bode ljubil svoj dom, Ljubljana pa bode imel v Barjanu krepko podporo in ga ne bode gledal tako čez ramena kot zdaj.

Barjan ne pesni in ne basni. Brez kolovrata in brez čarovniških povesti prežije dolge zimske večere, ali bolje rečeno: prespi. Čemu bi pa žgal olje, ko tudi nikake industrije ne pozna, če izvzamem izbiranje fižola.

Vsak kraj ima kako opravilo, s katerim si krati čas v zimskih dneh. Tu znajo delati lonce in peči, tam slamnike, drugje zopet žlice, kuhalnice, rešeta in koše. Edini Barjan ne zna ničesar, s čemur bi si tudi gmotno pomogel.

Zato pa je na Barji beda res udomačena. Predbaciva se sicer Barjanu, da rad pretirava svoje siromaštvo — —

goče prilike, da mu pridejo v roke ne samo razne knjige in brošure, temveč še bolj razni časopisi, ti pa vseh strank in struj, ker ljudstvo pride le na ta način do pravega spoznanja, do one srednje poti, katere dandanes tako pogrešamo. Obsoja pa ta odlok najodločneje ono separatistično postopanje, ki ga vporablja gotove stranke najčehšče, ki priporoča branje političnih časopisov le ene stranke, ker s tem se, kratko rečeno, ljudstvo naravnost slepi, zakaj, »da se resnico prav spozna, čuti je treba oba zvona«.

Ozrimo se sedaj še nekoliko na številke, ki nam povedo več, kakor cele knjige »praznih fraz«; vzemimo le nekaj vzgledov. Mesto Vratislava je zvišalo vsakoletno dotacijo za ljudsko izobrazbo od letnih 9000 na 18.000 mark. Izposodilo se je pa iz knjižnic tega mesta l. 1898. 130.985 knjig, a l. 1899. pa malenkost 630.000 in obe bralni društvi istega mesta je obiskalo nič več kakor 38.840 ljudi. Meseca oktobra l. 1899. v Hamburgu ustanovljena javna knjižnica, združena z bralno sobo, je izposodila to leto samo 34.541 knjig, a v bralno sobo je stopilo v teku treh mesecev istega leta nič manj kakor 45.666 ljudi.

Taka ogromna števila je pač mogoče le doseči v svetovnih mestih, a poročila z dežele nam pa podajajo istotako vesele podatke, da priprosto ljudstvo ravno tako željno posega po knjigah, kakor delavec ali pa meščan.

Tako n. pr. je v vasi Winkelsdorf izposodila tam. knjižnica 726 knjig v enem letu. Vas Bobrek (kjer je večina prebivalcev Poljakov), ki ima znane in jako razsežne plavže, je tudi ustanovila ljudsko knjižnico, iz katere se je leta 1899. izposodilo 7313 knjig. Značilno pri tem izposojevanju je to, da Poljaki raji segajo po knjigah kakor Nemci, a ravno to je Nemce privedlo do prepričanja, da naj se po vseh poljskih krajinah ustanavljajo knjižnice, iste bodo namreč mnogo mnogo pripomogle k razširjanju velikonemške ideje in nemškega jezika.

Poleg ljudskih knjižnic pa se na Nemškem goji s posebno vnemo in velikim uspehom javno predavanje. In pri teh predavanjih so jako častno zastopani ravno ljudski učitelji, kar omenimo še pozneje.

toda, kdor je pogledal globočje v barjanske koče, ta bode potrdil, da je Barjan zares siromak.

Torej pomoči je treba Barjanu, krepke pomoči in sicer najprvo s tem, da se izvedejo projektovana osuševalna dela kar najhitreje. Dal Bog, da se to že kmalo uresniči!

Druga trajna pomoč pa bode za Barjana pouk. Barjan potrebuje mnogo mnogo pouka v kmetijstvu, živinoreji, sadjarstvu, pletarstvu i. t. d.

V tistih časih, ko sem si jaz barjansko deželo ogledoval prvič, ni imela ista še nikakih učilišč — — ne višjih ne nižjih. Brezskrbno smo živeli deca kot teleta tja v en dan!

Dandanes pa je to vse drugače in Barjani imajo že ponosno hišo — medreso za mlade moslemine. Ljubljancje so jim jo sezidali na trdne, borove kole, v skrbeh, da jim necega dne ne izgine pod horizont — — da se ne zarije v mehka tla.

Sezidali pa so jim jo iz hvaležnosti, da so žgali nekaj tako po ceni njihovo šoto.

Tudi tako imenovanih »ljudskih višjih šol« je na Nemškem precejšnje število kakor n. pr. v Hamburgu, Frankfurtu ob Meni, Vratislavi, Brunšvigu, Posnu, Kaselu. Najbolj znana, v tem smislu delujoča družba, obstoja že preko 22 let, je »Humboldt-akademija«, ki ima svoje podružnice v prej imenovanih mestih.

Največ zaslug za ljudsko izobrazbo pa ima vsekakor družba pod imenom »Gesellschaft für Verbreitung von Volksbildung« v Berolinu, ki je štela koncem leta 5008 udov in sicer 1632 raznih korporacij kot udov in 3376 oseb kot udov; (tu je namreč vsaka korporacija šteta kot ud). To društvo dobiva pa tudi izvanredno mnogo podpor v dosego svojega cilja; med dobrotniki omenjamo le nemškega cesarja, ki je daroval 1899. l. 3000 mark in prusko vlado, ki je priskočila s 15.000 markami društvu v pomoč.

Na dolgo in široko poročati o delovanju tega društva bi pač bilo jako zanimivo, toda prostor, ki nam je odmerjen, je preskromen za to. Omenjamo samo, da je društvo prejelo od 1. januarja do 31. decembra 1899. l. samo prošenj za ustanovitev javnih ljudskih knjižnic le malenkostno število 500 reci = petsto. V istej dobi je to društvo ustanovilo 224 javnih ljudskih knjižnic s 13.030 knjigami in 128 knjižnicam pa je darovalo 3597 knjig, torej je skupno darovalo 352 knjižnicam 16.627 knjig. — To društvo ima tudi hvalevredni namen, da daruje posebno marljivim učencem primerne knjige, katere pa morajo poprej dotični učitelji odobriti.

Društvo je pa obrnilo posebno pozornost na javna predavanja, kjer pa zopet zavzemajo ljudski učitelji prvo mesto. Za predavanja je izdalo društvo v 1899. l. 11.420 mark in skupni izdatki tega društva v tem letu znašajo 67.115 mark.

Navedemo naj še kratek posnetek iz letnega poročila »Gewerbeverein für Nassau«. To društvo ima 85 podružnic, ki so priredile v 1899. l. 184 predavanj; seve izključno so ta predavanja imela obrtni značaj, vendar je bilo med predavatelji teh 184 predavanj 76 ljudskih učiteljev.

V medresi pa poučuje mlade moslemine — mlade softe — slaven hodža in učena hodžica — v vseh potrebnih naukih. Temeljito jim vbijata v glavo arabske številke — ki že niti več arabske niso, jim tolmačita, da so razen Barja tudi še druga ozemlja važna in ne zanemarjata niti Savfa, početne arabske slovnice.

Ubogi softe! Zgodaj v jutru se odpravljajo od doma, pogostokrat brez grižljaja. Ko se vračajo matere iz mesta oglašajo se v medresi s kosi kruha za svoje ljubčke, da jim preskrbe vsaj kosilce — ki pa navadno že ob 11. uri zgine v lačne želodce.

Mnogi softa pa brezuspešno gleda — — zre skozi okno — a majke noče biti! — — Lačen, bled, upál — — poveša glavo in misli le na dom — — na majko — — ki je njega pozabila! — —

A mati njega ni pozabila — — kako bi mogla mati pozabiti! — — Ona je nalašč hitela brzimi koraki pa s težkim srcem memo medrese — — ker ni imela ljubčeku ničesar dati! — —

(Dalje.)

Učiteljski pravnik.

Priobčuje „Pedagogičsko društvo“ v Krškem.

(Dalje.)

II.

§ 6. zakona z dne 5. grudna 1889. l., dež. zak. št. 22, je v svoji sedanji besedi razveljavljen in se odslej glasi tako:

§ 6.

Stalni prejemki posebnih verskih učiteljev se uravnajo po določilih, veljavnih za službene dohodke posvetnih učiteljev in za njih upokojevanje. Te verske učitelje je že pri njih nameščenju po določilih tega zakona uvrstiti v II. plačilno vrsto. V prvo plačilno vrsto se pomaknejo pod istimi pogoji, kakor posvetni učitelji.

Glede pokojnine se stalno nameščenim posebnim verskim učiteljem uračunjava tudi v začasni službi prebiti službeni čas, ako se brez prenehanja stika s službenim časom, prebitim v stalni službi.

Člen III.

Ta zakon stopi v veljavnost s 1. vinotokom l. 1898.

Člen IV.

Mojemu ministru za bogočastje in uk je naročeno, izvršiti ta zakon.

Dostavek.

Tistim učiteljem in učiteljicam, kateri so pri regulaciji plač l. 1898. manj prejeli, kakor znašajo prejšnje plače v 11. deželnozborski seji dne 25. svečana 1897 z dovoljenimi draginjskimi dokladami in podporami vred, je v smislu deželnozborskega sklepa z dne 26. svečana 1898 posledodobno izplačati, kar so premalo dobili.

Tistim ljubljanskim učiteljem, oziroma učiteljicam, ki so bili imenovani za Ljubljano po 1. prosincu 1891. l. in imajo vsled tega petletnice po 40 gld., dočim imajo vsi, ki so bili pred 1. prosincem 1891. leta v Ljubljani stalno nastavljeni, petletnice po 60, oziroma 50 gld. — je dovolil deželni zbor k vsaki petletnici po 20, oziroma 10 gld. doklade. Ta doklada se pa ne uštevava v pokojnino in odpade pri eventualni regulaciji petletnic.

C. kr. poljedelsko ministrstvo je potrdilo predloženi status učnega osebja rudarske šole v Idriji z 11 stalnimi službami in z dvema mestoma extra statum ter določilo za posamezne službe to-le: I. plačilni razred: (ravnatelj in hkrati prvi učitelj) plače 800 gld., opravilne doklade 200 gld. in prosto stanovanje; II. plačilni razred: (veroučitelj) 700 gld., drugi učitelj ali učiteljica 760 gld., tretji učitelj ali učiteljica 630 gld.; III. plačilni razred: četrti, peti, šesti in sedmi učitelj ali učiteljica 600 gld., učiteljica ročnih del extra statum 550 gld.; IV. plačilni razred: osmi, deveti, deseti in ednajsti učitelj ali učiteljica 500 gld., začasno nameščena učna oseba extra statum 400 gld., otroške vrtnarice 360 gld. Drugo do ednajstega mesta je namenjeno pet moškim in pet ženskim učnim osebam; ako pride ženska učna oseba v II. razred, dobi 90% plače za moško učno osebo. Moške učne osebe dobe 100 gld. aktivitetne doklade in šest petletnic à 50 gld.; ženske učne osebe 80 gld. aktivitetne doklade in petletnice po 40 gld.

Meščanskim učiteljem v Krškem je deželni šolski svet sam povišal plače s 1. prosincem 1900 na 900 gld., kvinkvenije imajo zdaj po 90 gld., ravnatelj ima 200 gld. opravilne doklade in naturalno stanovanje, ki je

vredno 300 gld. Ako ga ne bi imel, dobil bi po zakonu 100 gld. stanarine, toliko, kolikor vsak voditelj eno-razrednice.

Status (stalež) učiteljskega osebja na Kranjskem,
sestavljen na podlagi prej navedenega zakona. Stanje
1. januarja 1900.

Na podlagi navedenega zakona je moral deželni šolski svet sestaviti pravični status. Protekcij deliti ni mogel; vsaj mu tega zakon ne dovoljuje. Za izvršno službovanje sme le nekoliko učiteljev odlikovati, ker tako velewa drugi odstavek § 3., ko se mu je ozirati ne le na službeni čas, ampak tudi na zadovoljilno službovanje. Z ozirom na to besedo »zadovoljilno« službovanje bi mogel veliko protekcij deliti, ako mu tega 4. odstavek istega § ne bi branil, ko velewa, da se mora najmanj $\frac{4}{5}$ izpraznjenih mest namestiti po službenem času.

Ko se je bil zakon potrdil, bi bili prišli v I. plačilni razred vsi oni, ki so bili stalno nameščeni v dobi od 12. vel. srpana 1860 do 11. vinotoka 1874; v II. razred od 12. vinotoka 1874 do 1. kimovca 1882; v III. razred od 23. kimovca 1882 do 21. grudna 1890; v IV. razred od 21. grudna 1890 do vinotoka 1898 — ako bi se bilo le na službeni čas oziralo.

Ko se je bil pa l. 1899. uradno sestavljen status priobčil, bilo je v I. plačilnem razredu 62 učiteljskih oseb, v II. 93, v III. 186; ostali so pa v IV. plač. razredu.

V začetku l. 1900 bilo jih je pa v 1. razr. 63, v 2. razr. 95, v 3. razr. 190, v 4. razr. 174. (Dalje.)

Dopisi.

Goriško.

Naše plače in naša organizacija. Najnovejša uredba učiteljskih plač na Goriškem po zakonu z dne 6. oktobra 1900 št. 26 določa učiteljstvu po § 2. plačo v I. razredu 1400 K, v II. 1200 K in v III. razredu 1000 K. To malenkostno izboljšanje uživa goriško učiteljstvo že od novega leta 1901.

Ni si pa še priborilo pravice, katero mu zagotavlja § 5. istega zakona. Ta § pravi doslovno: »Učitelji in podučitelji, imajoči spričevalo učiteljske sposobnosti, ki so skozi pet let na kateri občni javni ljudski šoli v državnem zboru zastopanih kraljevin in dežel nepretrgoma in z dobrim uspehom učiteljevali, dobijo ne glede na to, ali so bili stalno ali začasno imenovani, po končanem petem letu službovanja 10 odstotni povišek svoje letne plače in tako od petih do petih let, dokler ne dosežejo poviška za šesto petletje (petletnino). To določilo velja tudi za učitelje meščanskih šol.«

Iz tega š-a je pač jasno, da morajo zahtevati petletnino že od prvega službenega nastopa po dovršenih študijah vsi oni tovariši, kateri imajo spričevalo učiteljske sposobnosti, da si so nastopili svoje službe le z zrelostnim spričevalom, ker so že z istim bili imenovani začasnim učiteljem, da si so morda dve, tri, da tudi več let službovali, ne da bi imeli spričevalo učiteljske sposobnosti. Pač bi bil vendar čas, da se nam v dvajsetem razsvetljenem stoletju pripozna načelo, da se bodo vsi učiteljski službeni poviški vpoštevali že s prvim dnevom vstopa v službo, bodi-si ta že

začasna ali stalna. Služba je in ostane služba. Ne ocenjuje se je po tem, ali je provizorična ali definitivna, pač pa se vedno vpraša, se je li službovalo z dobrim ali slabim uspehom. Da v 99% slučajih je uprav prva, dasi morda začasna službena doba našega poučevanja naj-uspešnejša, ker takrat se naše čile moči z vsem ognjem in mladeniškim navdušenjem oprimejo svojega delovanja ter z neumorno marljivostjo in ljubeznijo poučujejo našo nadepolno mladino. Zakaj mora ravno že itak najslabše plačani učiteljski stan delati pri tem »malo-častno« izjemo? Saj se drugim stanovom upoštevajo tudi začasna, da celo leta vojaškega službovanja v povišanje službenih prispevkov in tudi pri upokojitvi, kjer se gode posebno starejšemu učiteljstvu v nebo kričeče krivice. To načelo je edino pravo, žal le, da ga ne poznajo in ne uvažujejo naši sedanji šolski zakoni.

Dovoli naj se mi pojasniti ta § 5. še s posebnim slučajem, da bodo tim jasnejše naše zahteve. Tovariš J. J. je dovršil učiteljšče 1895. S septembrom istega leta mu je bila podeljena služba začasnega učitelja v N. V maju 1898. ali pa še v novembru 1897. napravi skušnjo učiteljske sposobnosti. V letu 1898. ali morda še-le tudi v 1899. ali v 1900. in lahko celo pozneje je bil imenovan definitivnim učiteljem v N. Še danes službuje nepretrgoma na občni javni ljudski šoli v N. že šesto leto. Temu učitelju J. J. se mora po najnovejšem deželnem zakonu z dne 6. oktobra 1900, št. 26, § 5. pripoznati prva petletnina, ako je poučeval z dobrim uspehom. Tovariš J. J. je torej zadostil vsem zahtevam tega § 5. in čemu bi se mu zavlačevala ali pa celo kratila pravica, katero mu zagotavlja zakon z najvišjim potrjenjem. Preiščimo pa še podrobneje, ako je res zadostil vsem zahtevam omenjenega zakona. J. J. ima (§ 5. pravi »imajočič«) spričevalo učiteljske sposobnosti, služboval je nepretrgoma z dobrim uspehom (to določi c. kr. okrajni šolski nadzornik) pet let na občni javni ljudski šoli v N. (§ 5. pove jasno: »... skozi pet let ... ne glede na to, ali so bili stalno ali začasno imenovani).

Vsak človek z zdravim razumom mora priznati, da ima učitelj J. J. s prvim dnevom septembra 1900 pravico do prve petletnine. To pravico mu more kratiti le zagrižen sovražnik našega stanu in to morda celo kljubu svojemu prepričanju pod pretvezo, da ni bilo dosedaj to načelo v praksi. Takemu sovražniku učiteljskega stanu ne pomaga nič pripovedovati, da je isti najnovejši zakon z dne 6. oktobra 1900, št. 26 v členu III. razveljavil to dosedanje prakso v plačevanju naših petletnin in da je uveljavil edino pravično načelo, da se mora tudi učiteljstvu vse službene prispevke in poviške računati od dneva, ko nastopi svojo službo. Prepričani smo pa vsi učitelji, da ni takih neprijateljev učiteljskega stanu v nobenem c. kr. okrajnem šolskem svetu na Goriškem in da priznajo tudi našemu stanu to načelo, katero edino odgovarja zdravemu razumu in katero je že v večletni praksi pri drugih stanovih.

Tovariši — tovarišice! Na delo, dja uveljavimo še našemu stanu to načelo! Organizujmo se v podružnicah, okrajnih, deželnih in če le mogoče tudi v državnih stanovskih društvih, da bomo vsi delavni člani v boju za naša sveta učiteljska prava in da bomo poleg pridobljenih pravic še popolnjevali svojo izobrazbo, da bo-

demo mogli tim uspešneje poučevati našo slovensko deco!

K sklepu pa še kličem: »Vsi na Bled!«, da se oborožimo z uma svetlim mečem, da bomo čuli zanimiva predavanja veleučnega mladega šolnika in dragocene nasvete izkušenega, najzaslužnejšega vzgojitelja, da se bomo v medsebojnem pobratimstvu navduševali k stanovski samozvesti in k intenzivnemu delovanju za blagor in prosveto našega ukaželnega slovenskega ljudstva!

Na svidenje 25. majnika na Bledu!

Opomnja uredništva: To afero o kvinkvenijah naj priporočata učiteljska člana v seji izvrševalnega odbora narodno-napredne stranke, ker si morda učiteljstvo na ta način dobi opore pri strankinih pristaših.

Društveni vestnik.

Kranjsko.

Iz „Zaveze avstr. jugoslovanskih učiteljskih društev“. Gg. tovariše in dame tovarišice, ki se mislijo udeležiti XIII. glavne skupščine »Zaveze« na Bledu dne 25., 26. in 27. t. m., prosimo, da naj se takoj oglase pri g. nadučitelju Fr. Rusu na Bledu za stanovanje in zglase za banket. Pripravljalni odbor je prekrbel nad 80 brezplačnih stanovanj, druga bodo od 60 h naprej. Dragine se ni treba bati, ker je pripravljalni odbor poskrbel za primerne cene. Banket bo v Luisenbadu, ki je hotel prve vrste in bo veljal kuvert samo 2 K 40 h. Z mnogobrojno udeležbo od vseh strani jugoslovanskih pokrajin pokažimo onim zaslepljenim učiteljem in učiteljicam, ki se družijo v lastno škodo in posmeh vseh treznomiselnih ljudi z našim starim sovražnikom — klerikalizmom, kako mnogoštevilne so naše vrste, kako tožno osamljeni pa tavajo oni med ljudmi, ki jih samo trpe med seboj kot vabo na večji lov ter jih zlorablajo v svoje sebične namene, a nimajo zanje srca in tuje so jim njihove težnje in napor. Tedaj na veselo svidenje na Bledu!

Vlaki odhajajo iz Ljubljane z južnega kolodvora ob 7:05 zjutraj, 11:51 opoldne, 4:06 popoldne, 10:00 zvečer in 12:24 po noči in prihajajo v Lesce-Bled ob 8:53 zjutraj, 1:25 in 5:40 popoldne, 11:25 zvečer in ob 1:54 ponoči. Vožnja stane tja in nazaj 3:08 K.

Delegat so dalje prijavila sledeča društva:

V. Ormoško učiteljsko društvo: 11. Ivan Žolnir, učitelj — Velika Nedelja. 12. Gospica Lucija Gabršček, učiteljica — Velika Nedelja. 13. Gospica Micika Melcher, učiteljica — Velika Nedelja.

Namestniki:

Ant. Porekar, nadučitelj — Hum. Martin Šalamun, učitelj — Sv. Miklavž. Ivan Tomažič, učitelj — Sv. Miklavž.

VI. Slovensko učiteljsko društvo v Ljubljani: 14. Fr. Črnagoj, nadučitelj — Barje-Ljubljana. 15. Jakob Furlan, učitelj — Ljubljana. 16. Alojzij Kecelj, učitelj — Ljubljana. 17. Jožef Verbič, c. kr. vadnični učitelj — Ljubljana.

VII. Savinsko učiteljsko društvo: 18. Ivan Jakše, učitelj — Sv. Jurij ob Taboru. 19. Gospica Avgusta Šantel, učiteljica — Vransko.

VIII. Brežiško-sevniško učiteljsko društvo: 20. Fr. Kuhar, učitelj — Kapele. 21. Martin Vodenik, učitelj — Brežice. 22. Gospica Vincencija Novak, učiteljica — Sv. Anton.

IX. Učiteljsko društvo za goriški okraj: 23. Gospica Amalija Jelšek, učiteljica — Dornberg. 24. Gospica Ida Vergua, učiteljica — Renče. 25. Gospica Klementina Loyrenčič, učiteljica — Batuje. 26. Fr. Strnad, nadučitelj — Črniče. 27. Alojzij Urbančič, učitelj — Ba-

tuje. 28. Fr. Golja, učitelj — Leopa. 29. Jožef Mrmolja, učitelj — Podlaka. 30. Maks Kuntik, učitelj — Kojsko.

X. Učiteljsko društvo za ptujski okraj: 31. Fran Šorn, nadučitelj — Sv. Lovrenc na Dr. polju. 32. Ivan Kavkler, nadučitelj — Ptuj. 33. Gospica Valentina Kavkler, učiteljica — Ptuj. 34. Ivan Fras, učitelj — Št. Vid pri Ptuj.

XI. Učiteljsko društvo za postojnski okraj: 35. Jakob Dimnik, učitelj — Ljubljana. 36. Drag. Češnik, nadučitelj — Knežak. 37. Ant. Skala, nadučitelj — Vipava.

XII. Gorenjegrajsko učiteljsko društvo: 38. Fr. Kocbek, nadučitelj — Gornji grad. 39. Ignacij Šijanec, učitelj — Gornji grad.

Namestnika:

Jožef Terčak, nadučitelj — Sv. Frančišek. Ignacij Strmečki, učitelj — Sv. Frančišek.

XIII. Sežansko učiteljsko društvo: 40. Ant. Berginec, nadučitelj — Povir. 41. Fr. Vendraman, učitelj-voditelj — Dutovlje. 42. Ant. Kosovel, učitelj-voditelj — Št. Polaj. 43. Gospica Balbina Eppich, učiteljica — Sežana.

XIV. Slovensko učiteljsko društvo kočevskega okraja: 44. Fr. Gregorač, nadučitelj — Dolenja vas. 45. Fr. Štefančič, učitelj — Ribnica.

XV. Učiteljsko društvo za kranjski šolski okraj: 46. gospica Emilija Jurman, učiteljica — Šmartno. 47. gospica Viktorija Praprotnik, učiteljica — Kranj. 48. Ivan Kuhar, učitelj — Trboje. 49. Pavel Lampret, učitelj — Šmartno. 50. Avgust Praprotnik, učitelj — Cerklje. 51. Franc Rojina, nadučitelj, Šmartno. 52. Vilibald Rus, učitelj — Kranj.

XVI. Logaško učiteljsko društvo: 53. gospica Marica Benedek, učiteljica — Rovte. 54. Jos. Benedek, nadučitelj — Planina. 55. Lovro Perko, učitelj — Gor. Logatec. 56. Peter Repič, nadučitelj Unec. 57. Jos. Turk, nadučitelj — Dol. Logatec.

XVII. Konjiško učiteljsko društvo: 58. Edvin Blenk, nadučitelj — Čadram. 59. Mirko Kožuh, učitelj — Konjice.

XVIII. Ljutomersko učiteljsko društvo: 60. Iv. Bernot, učitelj — Sv. Križ blizu Ljutomera. 61. Fr. Schneider, nadučitelj — Cezanjevc.

XIX. Učiteljsko društvo za mariborsko okolico: 62. Jožef Polanec, učitelj — Rače. 63. Friderik Zinauer, učitelj — Sv. Jakob.

XX. Pedagogičsko društvo v Krškem: 64. Iv. Lapajne, ravnatelj — Krško. 65. Florjan Rozman, učitelj — Krško. 66. Jakob Slapar, učitelj — Krško. 67. Jakob Cepuder, nadučitelj — Studenec.

XXI. Učiteljsko društvo kotara Volosko: 68. Božo Dubrovič, nadučitelj — Sv. Matej. 69. Gospica Marija Kinkela, učiteljica — Kastav. 70. Gospica Jelišava Šepić, učiteljica — Kastav.

XXII. Litijsko učiteljsko društvo: 71. Josip Zajec, nadučitelj — Veliki gaber. 72. Josip Svetina, učitelj — Žaljna.

XXIII. Učiteljsko društvo šmarsko-rogaškega okraja: 73. Fr. Brinar, nadučitelj — Zibika. 74. Tom. Knobus, nadučitelj — Slivnica. 75. Hinko Šumer, učitelj — Sv. Ema.

XXIV. Tolminsko učiteljsko društvo: 76. Fr. Kokole, učitelj-voditelj — Podbrdo.

XXV. Slov. učiteljsko društvo za koperski okraj: 77. Miroslav Anžlovar, učitelj-voditelj — Boljunec.

XXVI. Kozjansko učiteljsko društvo: 77. Valentin Tulko, nadučitelj — Dobje. 78. Ante Potočnik, učitelj — Podsreda.

Z Bleda. Z veliko radostjo smo zaznali, da je »Zaveza jugoslovanskih učiteljskih društev« sklicala svoj XIII. občni zbor na Bled. Občni zbor se bo vršil o Binkošti, torej ob času, ko bomo zamogli udeležnikom in udeležnicam zborovanja v vsakem oziru na roko iti. Blejci so resnično ponosni, da si je učiteljstvo izbralo ravno »kinč nebeški«, naš divni Bled, za kraj občnega zbora, ker vidimo v njih buditelje naroda in jih spoštu-

jemo kot razširjevalce naobrazbe. Na svojih tleh hočemo pokazati, kako čislamo narodove dobrotnike, slovensko učiteljstvo.

Pedagoško društvo v Krškem ima v sredo, 10. julija t. l. (na dan uradne učiteljske skupščine) ob 3. uri popoldne v gostilni g. Fr. Gregoriča svoj redni letni občni zbor po sledečem dnevnem redu: 1.) poročilo odbora, 2.) volitev pregledovalcev računa, 3.) volitev odbora, 4.) nasveti.

Štajersko.

Slovenjebistriško učiteljsko društvo je zborovalo dne 2. maja t. l. v Slov. Bistrici. Zborovanja se je udeležilo vključ slabemu vremenu povoljno število društvenikov in dva gosta (gospa Šamprl in gospa Vobič). Po prečitani zapisnika zadnjega zborovanja in nekaterih manj važnih dopisov se vzame na znanje poročilo o sestanku delegatov štaj. »Lehrerbunda«. — Izvolita se za »Zavezino XIII. skupščino na Bledu« dva delegata, gg. Sabati in Šamprl. — Temu je sledilo predavanje tovariša g. Šamprla. Naslov njegove razprave je bil: Pod milim nebom. Gošpod govornik je izborni kazal, kaj tu mimorede praktičen učitelj vse lahko iztakne za uporabo pri realističnem pouku v šoli. Vsestransko odobravanje je sledilo koncu referata. Stori se je še izjava: Položaj šolskega vprašanja tirja resno, skupno in edinstveno postopanje vsega spodnještajerskega učiteljstva, za to se izreče nujna želja, da se nameravana »Zveza vseh spodnje štaj. slov. učiteljskih društev« naj oživotvori!

Petje se je vršilo po zborovanju v čitalnici, kjer so učiteljstvo še drugi gostje posetili. Prihodnje zborovanje bo prvi četrtek v mesecu septembru in sicer v Črešnjevcu.

Šmarsko-rogaško učiteljsko društvo. O delovanju tega društva nam je nadalje poročati nastopno: Glavnega zborovanja dne 2. svečana t. l. se je udeležilo 19 udov ter gđ. Kodermanova (Tepanje) kot gost. V tem zborovanju se je izvolil novi odbor: Strmšek (Sv. Peter), predsednik; Sekirnik (Št. Jurij), podpredsednik; Jamšek (Sv. Florjan) in Spende (Sv. Peter), zapisnikarja; Vezjak (Sv. Križ), blagajnik; Ferline in Debelak (Šmarje), odbornika. Društvo je v minolem društvenem letu zborovalo petkrat, dvakrat je pa slabo vreme preprečilo napovedano zborovanje. Društvo se je tudi častno udeležilo Slomškovih slavnosti na Ponikvi. Razpravljale so se razna šolstvo in učiteljstvo zadevajoča vprašanja, a največ živahnosti so navadno vzbudila vprašanja iz vprašalne skrinjice. Blagajnik je izkazal 3 K 74 h preostanka; poleg tega ima društvo še okoli 11 K naloženih kot organizacijski fond v šmarski posojilnici. — Vprašalna skrinjica: Ali se imajo šolske zamude onih deklet, ki ob sicer pouka prostih četrtih izostajajo od pouka žen. roč. del, vpisovati šolske zamude ali ne? Odgovorilo se je, da se imajo take zamude na koncu zamudnih izkaznic vpisovati z opombo »zamude žen. roč. del«.

Ker na dan 25. sušca t. l. k sv. Križu sklicano zborovanje zaradi prepičle udeležbe vsled oddaljenosti kraja in slabih potov ni bilo sklepno, se je v nedeljo, dne 5. majnika t. l. vršilo ravno tam zborovanje z istim vspehom. Tega zborovanja se je udeležilo 18 udov ter gđ. Erhavec (Sv. Peter) in Vodlasek (Sv. Križ) kot gosta. V tem zborovanju je tovariš Kurbus predaval o čebelarstvu. Njegovo zanimivo predavanje označimo najbolje z besedami: »Govoril je vnet čebelar in strokovnjak«. Na občno željo obljubi tovariš Kurbus, da hoče svoja predavanja še nadaljevati in nas prilično voditi k čebelnjaku.

Kot delegati za letošnjo »Zavezino« zborovanje so se izvolili: Brinar (Zibika), Kurbus (Slivnica) in Šumer (Šmarje). — Vprašalna skrinjica: Morajo li na večrazrednicah posamezni učitelji iskati uradne tiskovine pri šolskem vodji, ali pa je dolžnost šolskega vodje jim taiste pravočasno dostaviti? Razume se samo ob sebi, da je šolski vodja zavezan to storiti; zato tov. Brinar predlaga,

naj se to vprašanje v društvenem glasilu ne objavi, toda večina je bila iz posebnega vzroka nasprotnega mnenja.

Prihodnje zborovanje bo prvo nedeljo junija v Šmarji.

Primorsko.

Učiteljsko društvo za sežanski okraj zborovalo je v Sežani dne 2. majnika t. l. s precej obilno udeležbo. Po hvalevrednem praktičnem poučevanju »Moravske« s petoletniki po koncentrični metodi, gđč. Balb. Eppich, učiteljice v Sežani, nastopil je g. predsednik A. Berginec z običajnim pozdravom ter predlaga, potem ko pripoznava polnoštevilnost društvenikov, naj bi se odbrala deputacija, koja naj se pokloni v imenu društva novonastopivšemu vodji c. kr. okr. glavarstva v Sežani, velerod. g. Antonu Rebeku.

Na to se je deputacija sicer odbrala, ki pa žalibog ni mogla izvršiti naložene jej zadače radi odsotnosti g. voditelja.

Po vrnitvi deputacije razpravljalo se je še sledeče:

1. Prečitanje zapisnika zadnjega društvenega zborovanja ter odobrenje istega.

2. Razprava praktičnega nastopa.

3. Poročilo blagajnikovo in potrjenje računov.

4. Predlog g. predsednika o izvolitvi novega društva odbora in o izvolitvi deputacije k XIII. glavni skupščini »Zaveze avstr. jugoslovanskih učiteljskih društev«, kar se je takoj izvršilo.

K izvolitvi novega odbora pristavljamo še, da je v istega izvoljena večina nadebudnih mladih gg. učiteljev, od kojih je pričakovati, da bodo vredni nasledniki njih prednikov v prosep učiteljstva sežanskega okraja.

Ker se je žalibog z volitvijo odbora po listkih zapravilo mnogo dragega časa, odpadli so vsi namerjeni predlogi in razprave ter se je zaključilo zborovanje ob 1. uri popoldne.

Književnost.

»Knjižnica za mladino.« — »Goriška tiskarna« A. Gabršček v Gorici je nameravala že z lansko jesenjo nadaljevati s to prelepo »knjižnico«, o kateri se je bila izrekla češka kritika, da niti češki narod ne premore kaj takega. Toda oglasilo se je do 70 naročnikov, kar je založniku pobralo ves pogum, da ni prišel. — Lani in letos pa je prodal precej lepo število svoje stare zaloge, kar dokazuje, da je potreba takega čtiva za mladež jako občutna. To ga je osrčilo, da hoče v jeseni nadaljevati, ako se oglasi do konca julija vsaj 400 naročnikov. Mi nujno svetujemo, naj vsakdo, ki se lahko naroči, to naznani z dopisnico. To pač ni težko! — »K. za ml.« bo izhajala vsake tri mesece v trdo vezanih knjigah po 10—12 pol. Cena za celo leto s poštnino vred 1 gld. 60 kr. To je cena, da dela konkurenco vsem podobnim podjetjem i največjih narodov! — Tovariši! Ako se to podjetje posreči, bo imela i »Zaveza« lep dobiček od njega! Zato: zganimo se!

Vestnik.

Osebnosti. Za okrajna šolska nadzornika na Sp. Štajerskem sta imenovana nadučitelj v Slovenjem gradu g. Ivan Dreflak za šolske okraje Ptuj, Ormož, Rogatec, Ljutomer in Zg. Radgona, in učitelj v Rogatcu g. Alojzij Schechel za šolske okraje Slovenji gradec, Marenbreg, Šoštanj in Konjice.

Učiteljski konvikt: G. Miha Bregant, nadučitelj v Št. Vidu pri Vipavi, 3 K; g. Juraj Režek, učitelj v Ljubljani, 2 K.

Županom ljubljanskim je bil dne 11. t. m. zopet enoglasno izvoljen dosedanji župan, g. Ivan Hribar. Čestitamo!

»Slovenčeva« zlobnost. Z današnjo številko se je preselil naš list v »Narodno tiskarno«. Seveda, Slovenčevim katolikom to ni po volji, zato so razglasili v svojem glasilu poleg te vesti tudi grdo laž, češ, da ne vedó, če so preselili s »Tovarišem« tudi dolg iz Miličeve tiskarne v Narodno tiskarno. Res je, da podpirajo naš list edino le učitelji iz svojih skromnih dohodkov in res je tudi, da nimamo na razpolago »mrtve roke« in ne raznih drugih skladov, vendar so računi za naš list v Miličevi tiskarni poravnani do zadnjega vinarja! Fej, obrekovalcem in lažnjivcem na katoliški podlagi!

Izpiti usposobljenja. V Gorici so naslednji gospodje in gospodične naredili izpit usposobljenja za ljudske šole, namreč gospoda Ferjan Leopold in Salberger Mihael ter gđč. Božič Ljudmila, Kobau Amalija in Kos Marija in sicer razun zadnje s slovenskim in nemškim učnim jezikom. Jelušič Henrik je napravil izpit iz italijanske kot predmeta, Koršič Lavoslava pa z odliko izpit z nemškim učnim jezikom za ljudske šole.

Na c. kr. moškem in ženskem učiteljskem v Ljubljani se bodo vršili pismeni zrelostni izpiti dne 29., 30., 31. maja in 1. junija. Usposobljenostni izpiti za otroške vrtnarice se začno dne 3. junija, za učiteljice ženskih ročnih del pa 10. junija.

Umrli je dne 15. t. m. umirovljeni nadučitelj gosp. Ivan E. Borštnik v starosti 71 let. Pokojnik je bil vse-skozi kremenit značaj, in je vžival občno spoštovanje. Za njegove zasluge kot šolnik je bil odlikovan s srebrnim zaslužnim križcem. Bodi vrlemu možu, ki je bil zvest pristaš narodne napredne stranke, blag spomin!

† Marija Hlavka, c. kr. strokovna učiteljica v Ljubljani, je umrla dne 13. t. m. Pokojnica je bila umetnica v svoji stroki, vrla narodnjakinja ter ljubezniva in simpatična družabnica. Mir in pokoj!

Učiteljske premembe. Nadučitelja sta postala gosp. Alojzij Trobej v Št. Ilju pri Velenju ter g. Fran Srebernič iz Gabrijev pri Ajdovščini na Primorskem na dvorazrednici v Lembergu pri Šmarju. Stalna sta postala v Rečici ondodni zač. učitelj g. Cimperšek ter učiteljica iz Št. Vida pri Planini gđč. Ana Boštjančič. G. Jos. Fischer je premeščen iz Mozirja na Vransko, na njegovo mesto je prišel g. K. Wadler iz Griž. G. Šijanec Og. je eksponiran čez poletje iz Gornjegograda v Gorice pri Rečici. Gđč. Ana Goričar je postala učiteljica ženskih ročnih del za Ljubno in Sv. Frančišek. — Gđč. Ana Lampret pride na Ig in gđč. M. Ažman pa v Št. Peter pri Novem mestu.

Pomagala je vendar — polemika o aferi državnega poslanca-učitelja K. Seitza v državnem zboru, kajti dež. šol. svet nižjeavstrijski je vrnil akt o disciplinarni zadevi tega posl. okraj. šol. svetu »behufs besserer Instruierung«.

Za ustanovitev hrvatske šole na Reki se resno trudijo tamošnji hrvatski rodoljubi. Pred kratkim je imel v to svrhu zbrani odbor sejo, v kateri je sklenil, pozvati vse Hrvate na Reki na shod, na katerem se potem ko-nečno določi, kaj in kako bo z nameravano šolo.

Mac Kinley je bil nekaj tudi učitelj, pozneje šele je postal vojak in končno advokat. Danes pa je predsednik Zjedinjenih držav.

Popravek. V odboru radovljiskega učiteljskega društva je tudi gospa Ernestina Oman-Ihan, kar je po pomoti v zadnji številki izostalo.

»Učiteljski Tovariš« izhaja 1., 10. in 20. dne vsakega meseca ter stoji vse leto 8 K, pol leta 4 K, četrt leta 2 K. Spisi naj se blagovolijo pošiljati samo pod naslovom: Uredništvo »Učiteljskega Tovariša« v Ljubljani. Naročnino pa prejema g. Frančišek Črnagoj, nadučitelj v Ljubljani (Barje). — Vse pošiljatve naj se pošiljajo franco — Oznanila in poslanice se računajo za stran 30 K, pol strani 16 K, $\frac{1}{4}$ strani 10 K, $\frac{1}{8}$ strani 8 K, $\frac{1}{16}$ strani 4 K; manjši inserati po 20 h petit-vrsta. Večkratno objavljenje po dogovoru. Priloge poleg poštnine 6 K.

Izdajatelj in odgovorni urednik Radivoj Koréne. — Last in založba »Zaveze avstrijskih jugoslovanskih učiteljskih društev«.

Tiska »Narodna tiskarna« v Ljubljani.